

Emma Donoghue

KAMER

Vertaald door Manon Smits

Uitgeverij Atlas Contact
Amsterdam/Antwerpen

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door een subsidie van de Canada Council for the Arts.

Conseil des Arts
du Canada

Canada Council
for the Arts

De vertaalster dankt het Banff International Literary Translation Centre voor het vruchtbare verblijf in het Banff Centre in Banff, Alberta, Canada.

De vertaalster dankt het Nederlands Letterenfonds voor de toegekende werkbeurs en de reis-en-verblijfbeurs voor het BILTC.

Deze roman is fictie. De beschreven mensen, gebeurtenissen, omstandigheden en instellingen zijn fictief en ontsproten aan de verbeelding van de auteur. Elke overeenkomst van een personage met een bestaande persoon, levend of dood, is louter toeval.

Eerste druk oktober 2010
Negende druk augustus 2012

© 2010 Emma Donoghue Ltd
This edition is published by arrangement with Little, Brown and Company, New York, NY, USA
All rights reserved

© 2010 Nederlandse vertaling
Manon Smits
Alle rechten voorbehouden
Oorspronkelijke titel: *Room*
Omslagontwerp: Wietske Lute

ISBN 978 90 458 0266 4
NUR 302

www.atlascontact.nl

Kamer is voor Finn en Una, mijn meesterwerken.

O Kind,
welk een smart heb ik.
Maar gij slaapt. Gij sluimert uw zoete rust
in de vreugdelooze, kopergenagelde kist,
in den duisteren nacht
en den blauwzwarten nevel uitgestrekt.

'Klaag lied van Danae', Simonides (ca. 556 – 468 v.Chr.)

CADEAUTJES

Vandaag ben ik vijf. Ik was vier toen ik gisteravond ging slapen in Kast, maar als ik wakker word in Bed in het donker ben ik veranderd in vijf, abracadabra. Eerst was ik drie, toen twee, toen een, toen nul. 'Ben ik ook min geweest?'

'Hmm?' Mam doet een grote strek.

'Boven in Hemel? Was ik toen min een, min twee, min drie...'

'Neuh, het tellen begon pas toen je omlaag kwam zoeven.'

'Door Dakraam heen. Jij was helemaal verdrietig tot ik ineens in je buik kwam.'

'Precies.' Mam buigt zich uit Bed om Lamp aan te doen, hij laat alles licht worden woeeeei.

Ik doe net op tijd mijn ogen dicht, dan doe ik er eentje een stukje open, dan allebei.

'Ik hilde tot ik geen tranen meer overhad,' zegt ze. 'Ik lag hier alleen maar de seconden af te tellen.'

'Hoeveel seconden?' vraag ik.

'Een heleboel miljoen.'

'Ja, maar hoeveel precies?'

'Ik ben de tel kwijtgeraakt,' zegt Mam.

'En toen deed je superlang een wens voor je eitje tot je heel dik werd.'

Ze doet een grijns. 'Ik voelde je schoppen.'

'Waar schopte ik tegenaan?'

'Tegen mij aan, natuurlijk.'

Bij dat stukje moet ik altijd lachen.

'Van binnenuit, boem, boem.' Mam doet haar slaapshirt omhoog en laat haar buik op en neer hupsen. 'Ik dacht: Jack komt eraan. En toen kwam je er heel vroeg in de ochtend uit gefloept, op het kleed, met je ogen wijd open.'

Ik kijk omlaag naar Kleed met haar rood en bruin en zwart die allemaal om elkaar heen ziggen. Daar zit de vlek die ik per onge-

luk heb geknoeid toen ik werd geboren. 'Jij snijdde het touwtje door en toen was ik vrij,' zeg ik tegen Mam. 'Toen werd ik een jongetje.'

'Nou, eigenlijk was je al een jongetje.' Ze stapt uit Bed en gaat naar Thermostaat om de lucht warm te maken.

Ik denk niet dat hij gisteravond na negen uur is gekomen, de lucht is altijd anders als hij is geweest. Ik vraag het niet want ze zegt niet graag over hem.

'En, Meneertje Vijf, wil je je cadeautje nu meteen of na het ontbijt?'

'Wat is het, wat is het?'

'Ik weet dat je het spannend vindt,' zegt ze, 'maar onthou dat je niet op je vinger moet bijten, dan kunnen er bacteriën in het gaatje kruipen.'

'Om me ziek te maken, net als toen ik drie was met overgeef en diarree?'

'Nog erger,' zegt Mam, 'als je bacteriën krijgt kun je zelfs doodgaan.'

'En eerder terug naar Hemel gaan?'

'Je zit er nog steeds op te bijten.' Ze trekt mijn hand weg.

'Sorry.' Ik ga op de stoute hand zitten. 'Zeg nog eens Meneertje Vijf tegen me.'

'Wat wordt het, Meneertje Vijf,' zegt ze, 'nu of straks?'

Ik spring op Schommelstoel om op Horloge te kijken, hij zegt 7:14. Ik kan skateboarden op Schommelstoel zonder me aan haar vast te houden, en dan woeei ik terug op Dekbed en ben ik aan het snowboarden. 'Wanneer moet je cadeautjes eigenlijk openmaken?'

'Het is allebei leuk. Zal ik kiezen?' vraagt Mam.

'Nee, nu ben ik vijf, nu moet ik zelf kiezen. Mijn vinger zit weer in mijn mond, ik stop hem heel stevig onder mijn oksel. 'Ik kies... nu.'

Ze haalt een iets onder haar kussen uit, ik denk dat het zich de hele nacht onzichtbaar heeft verstoppeld. Het is een rol van lijntjespapier, met helemaal eromheen het paarse lint van de duizend chocolaatjes die we kregen toen Kerstmis gebeurde. 'Maak maar open,' zegt ze. 'Voorzichtig.'

Ik frummel de strik los, ik maak het blaadje plat, het is een tekening, alleen potlood, geen kleuren. Ik weet niet waar hij van is, dan draai ik hem om. 'Ik!' Net als in Spiegel maar meer, mijn hoofd en arm en schouder in mijn slaapshirt. 'Waarom zijn de ogen van de ik dicht?'

'Je lag te slapen,' zegt Mam.

'Hoe kon je in slaap een tekening maken?'

'Nee, ik was wakker. Gisterochtend en de dag daarvoor en de dag dáárvoor, toen deed ik de lamp aan en tekende ik jou.' Ze houdt op met glimlachen. 'Wat is er, Jack? Ben je er niet blij mee?'

'Niet... als jij aan bent en dat ik dan uit ben.'

'Tja, ik kon je niet tekenen terwijl je wakker was, anders was het toch geen verrassing meer?' Mam wacht af. 'Ik dacht dat je een verrassing wel leuk zou vinden.'

'Ik wil liever een verrassing en dat ik het wel weet.'

Ze lacht een beetje.

Ik klim op Schommelstoel om een speld te pakken uit Naaikit op Plank, min een betekent dat er nu nog maar nul zijn van de vijf. Eerst waren er zes maar eentje is verdwenen. Eentje houdt *Grote meesterwerken van de westerse kunst nr. 3: Maagd en kind met St. Anna en Johannes de Doper* omhoog achter Schommelstoel, en eentje houdt *Grote meesterwerken van de westerse kunst nr. 8: Impressie: opkomende zon* omhoog naast Bad, en eentje houdt de blauwe octopus omhoog, en eentje het schilderij van het gekke paard dat heet *Grote meesterwerken van de westerse kunst nr. 11: Guernica*. De meesterwerken zaten bij de haverhout maar de octopus heb ik getekend, dat is mijn beste van maart, hij wordt een beetje krullerig van de dampende lucht boven Bad. Ik prik de verrassingstekening van Mam precies op de middelste kurktegel boven Bed.

Ze schudt van nee. 'Niet daar.'

Ze wil niet dat Ouwé Nick hem ziet. 'Misschien in Kast, tegen de achterkant?' vraagt ik.

'Goed idee.'

Kast is hout, dus ik moet de speld extra hard duwen. Ik doe haar domme deuren dicht, die piepen altijd, ook nog toen we maïsolie op de scharnieren hadden gedaan. Ik kijk door de latjes maar het

is te donker. Ik doe haar een stukje open om te kijken, de geheime tekening is wit behalve de dunne lijntjes grijs. Mams blauwe jurk hangt voor een stukje van mijn slapende oog, ik bedoel het oog op de tekening maar de jurk echt in Kast.

Ik kan Mam naast me ruiken, ik heb de beste neus van de familie. 'O, ik was vergeten dat ik wat mocht toen ik wakker werd.'

'Dat maakt niet uit. Misschien kunnen we het af en toe overslaan, nu je vijf bent?'

'No way, José.'

Dus gaat ze op het wit van Dekbed liggen en ik ook en ik mag een heleboel.

* * *

Ik tel precies honderd cornflakes en waterval de melk die bijna hetzelfde wit is als de schaaltes, niet spetteren, we bedanken Kindje Jezus. Ik kies Gesmelte Lepel met het wit helemaal bobbelig op zijn handvat van toen hij per ongeluk tegen de pan met kokende pasta leunde. Mam vindt Gesmelte Lepel niet fijn maar hij is mijn lievelings omdat hij niet hetzelfde is.

Ik aai over de krassen van Tafel om ze beter te maken, ze is een cirkel helemaal wit alleen grijs in de krassen van groenten snijden. Onder het eten spelen we Neuriën omdat je daar geen monden voor nodig hebt. Ik raad 'Macarena' en 'Old MacDonald Had a Farm' en 'Swing Low, Sweet Chariot' maar dat heet eigenlijk 'Stormy Weather'. Dus ik heb twee punten gescoord, ik krijg twee kusjes.

Ik neurie 'Row, Row, Row Your Boat', dat raadt Mam meteen. Dan doe ik 'Tubthumping', ze trekt een gezicht en zegt 'O, ik weet het, dat is dat liedje over dat je wordt neergeslagen en meteen weer opstaat, hoe heet het ook alweer?' Pas op het laatste nippertje komt ze erop. Voor mijn derde beurt doe ik 'Can't Get You Out of My Head'.

Mam heeft geen idee. 'Je hebt wel een hele lastige gekozen... Heb je die op tv gehoord?'

'Nee, op jou.' Ik begin het refrein te zingen, Mam zegt dat ze een dombo is.

‘Sufferd.’ Ik geef haar twee kusjes.

Ik schuif mijn stoel naar Wasbak om af te wassen, met schaaltes moet ik zachtjes doen maar met lepels kan ik kling klang klongen. Ik steek mijn tong uit in Spiegel. Mam staat achter me, ik zie mijn gezicht voor het hare geplakt net als een masker dat we gingen maken toen Halloween gebeurde. ‘Ik wou dat de tekening beter gelukt was,’ zegt ze, ‘maar je ziet in elk geval hoe je eruitziet.’

‘Hoe zie ik eruit?’

Ze tikt op Spiegel waar mijn voorhoofd is, haar vinger laat een rondje achter. ‘Twee druppels water.’

‘Waarom ben ik twee druppels water?’ Het rondje gaat weg.

‘Het betekent gewoon dat je precies op mij lijkt. Ik denk omdat twee druppels water ook op elkaar lijken. Je bent mijn vlees en bloed. We hebben dezelfde bruine ogen, dezelfde grote mond, dezelfde spitse kin...’

Ik kijk naar ons tegelijk en de ons in Spiegel kijken terug. ‘Niet dezelfde neus.’

‘Nee, jij hebt nu nog een kinderneus.’

Ik pak hem vast. ‘Valt deze eraf en groeit er dan een grote neus?’

‘Nee nee, hij groeit alleen maar. Hetzelfde bruine haar...’

‘Maar het mijne hangt helemaal tot aan mijn buik en het jouwe maar tot aan je schouders.’

‘Dat is waar,’ zegt Mam, en ze pakt Tandpasta. ‘Jouw cellen zijn twee keer zo levend als de mijne.’

Ik wist niet dat dingen maar half levend konden zijn. Ik kijk weer in Spiegel. Onze slaapshirts zijn ook anders en onze onderbroeken, op de hare staan geen beertjes.

Als ze de tweede keer spuugt ben ik aan de beurt met Tandborstel, ik schrob elk mijn tanden helemaal rond. De druppels spuug van Mam in Wasbak lijken helemaal niet op haar vlees en bloed, mijn druppels spuug ook niet. Ik spoel ze weg en doe een vampierlach.

‘Aaah!’ Mam slaat haar handen voor haar ogen. ‘Wat zijn je tanden schoon, verblindend!’

De hare zijn best wel verrot omdat ze eerst was vergeten te poetsen, nu vindt ze het jammer en ze vergeet het niet meer maar toch zijn ze nog steeds verrot.

Ik maak de stoelen plat en zet ze naast Deur tegen Droogrek aan. Hij moppert altijd dat het niet past maar er is plaats zat als hij heel goed rechtop gaat staan. Ik kan mezelf ook plat maken maar niet zo heel plat door mijn spieren, omdat ik levend ben. Deur is gemaakt van glimmend toverijzer, hij doet piep piep na negen uur als ik eigenlijk uitgeschakeld moet zijn in Kast.

Gods gele gezicht komt niet naar binnen vandaag, Mam zegt dat hij moeilijk door de sneeuw heen kan dringen.

‘Welke sneeuw?’

‘Kijk maar,’ zegt ze, en ze wijst omhoog.

Er is een klein beetje licht aan de bovenkant van Dakraam, voor de rest is ze helemaal donker. Tv-sneeuw is wit maar de echte niet, dat is gek. ‘Waarom valt het niet op ons?’

‘Omdat het aan de buitenkant is.’

‘In Heelal? Ik wou dat het binnen was, dan kan ik ermee spelen.’

‘O, maar dan zou het smelten, want hier is het lekker warm.’ Ze begint te neuriën, ik raad meteen dat het ‘Let It Snow’ is. Ik zing de tweede regel mee. Dan doe ik ‘Winter Wonderland’ en Mam valt in maar dan hoger.

We hebben elke ochtend duizenden dingen te doen, zoals Plant een beker water geven in Wasbak om niet te knoeien, en dan haar terugzetten op haar bordje op Dressoir. Eerst woonde Plant op Tafel maar Gods gezicht had een blaadje van haar afgebrand. Ze heeft er nog negen over, ze zijn de breed van mijn hand en helemaal pluizig, zo is een hond zegt Mam. Maar honden zijn alleen Tv. Ik hou niet van negen. Ik vind een piepklein blaadje dat eruit komt, ik heb haar twee keer gezien, dat telt als tien.

Spin is echt. Ik zoek haar nu maar er zit alleen een web tussen de poot en het plat van Tafel. Tafel kan goed balanceren, dat is best lastig, als ik op één been ga staan kan ik het heel lang volhouden maar dan val ik altijd om. Ik zeg niks tegen Mam over Spin. Zij veegt webben weg, ze zegt dat ze vies zijn maar ik vind ze juist net extra dun zilver. Mam houdt wel van de dieren die achter elkaar aan rennen en elkaar opeten op de wildedierenplaneet, maar niet van echte. Toen ik vier was zat ik naar mieren te kijken die

langs Fornuis omhoogkropen en toen kwam zij eraan rennen en sloeg ze allemaal plat omdat ze ons eten niet mochten opeten. Het ene moment leefden ze en het volgende moment waren ze viezigheid. Ik moest zo huilen dat mijn ogen er bijna af smolten. Ook een andere keer was er een ding in de nacht zoemmm zoemmm zoemmm dat me had gestoken en Mam knalde hem plat tegen Deurmuur onder Plank, hij was een mug. De vlek zit er nog steeds op de kurk ook al had ze gepoetst, het was mijn bloed dat de mug wilde stelen, net een minivampier. Dat was de enige keer dat mijn bloed uit mij is gekomen.

Mam pakt haar pil uit het zilveren pakje waar achtentwintig kleine ruimteschipjes in zitten en ik pak een vitamine uit de pot met het jongetje die een handstand doet en zij pakt er een uit de grote pot met het plaatje van een vrouw die Tennis doet. Vitamines zijn medicijnen voor dat je niet ziek wordt en al terug naar Hemel moet. Ik wil er nooit naartoe, ik vind doodgaan stom, maar Mam zegt dat het misschien wel goed is als we honderd zijn en genoeg hebben gespeeld. Ze pakt ook nog een stiller. Soms pakt ze er twee, nooit meer dan twee, want sommige dingen zijn goed voor ons maar te veel is ineens slecht.

‘Voel je Rotte Kies?’ vraag ik. Hij zit bovenaan achter in haar mond, hij is de ergste.

Mam knikt.

‘Waarom pak je niet alle stukjes van elke dag twee stillers?’

Ze trekt een gezicht. ‘Dan zou ik verslaafd raken.’

‘Wat is...?’

‘Alsof ik er een slaaf van zou worden, omdat ik ze dan de hele tijd nodig heb. Eigenlijk zou ik er dan steeds meer nodig hebben.’

‘Waarom is het erg als je iets nodig hebt?’

‘Dat is moeilijk uit te leggen.’

Mam weet alles, behalve de dingen die ze zich niet goed kan herinneren, of soms zegt ze dat ze iets niet kan uitleggen omdat ik nog te klein ben.

‘Mijn kiezen doen minder pijn als ik er niet meer aan denk,’ zegt ze.

‘Hoe kan dat?’

‘Dat is de kracht van je gedachten. Als je de pijn niet erg vindt, is het ook niet erg.’

Als ik ergens pijn heb, vind ik het wel altijd erg. Mam wrijft over mijn schouder ook al doet mijn schouder geen pijn, maar ik vind het evengoed fijn.

Ik zeg nog steeds niks over het web. Raar dat ik nu iets heb wat alleen van mij, niet van Mam is. Alle andere dingen zijn van ons allebei. Mijn lichaam is denk ik wel van mij en de gedachten die in mijn hoofd gebeuren. Maar mijn cellen zijn gemaakt van haar cellen dus ik ben ook een beetje van haar. En ook als ik tegen haar zeg wat ik denk en zij zegt wat zij denkt, dan springen allebei onze gedachten in ons andere hoofd, net als wanneer je met blauw vetkrijt over geel heen kleurt dan krijg je groen.

Om 8.30 druk ik op de knop van Tv en probeer alle de drie. Ik vind *Dora the Explorer*, joepie! Mam draait Haas heel langzaam rond om het beeld beter te maken met zijn oren en kop. Een keer toen ik vier was ging Tv dood en moest ik huilen, maar in de nacht brengde Ouwe Nick een magisch omvormerkastje om Tv weer levend te maken. De andere kanalen na de drie zijn helemaal wazig dus daar kijken we niet naar want dat is slecht voor onze ogen, alleen als er muziek op is leggen we Deken erover en dan luisteren we alleen door haar grijs heen en doen we de voetjes van de vloer.

Vandaag leg ik mijn vingers tegen Dora's hoofd voor een knuffel en ik vertel haar dat ik nu superkrachten heb omdat ik vijf ben, en ze lacht. Ze heeft supergroot haar, net een hele bruine helm met spitse punten eruit geknipt, het haar is net zo groot als Dora zelf. Ik ga weer op Bed zitten bij Mam op schoot om te kijken, ik wiebel net zo lang tot ik niet meer op haar spitse botten zit. Ze heeft niet veel zachte stukjes maar die zijn wel superzacht.

Dora zegt sommige dingen die niet in echte taal zijn, die zijn Spaans, zoals *lo hicimos*. Ze heeft altijd Rugzak om die vanbinnen groter is dan vanbuiten, met alles wat Dora nodig heeft zoals ladders en ruimtepakken, voor als ze gaat dansen en voetballen en blokfluit spelen en avonturen beleven met Boots haar beste vriend-aap. Dora zegt altijd dat ze mijn hulp nodig heeft, of ik kan hel-

pen een toverding te zoeken of zo, en dan wacht ze tot ik ja zeg. Ik roep: 'Achter de palmboom!' en de blauwe pijl klikt precies achter de palmboom, en ze zegt: 'Dank je wel.' Elke andere Tv-figuur luistert niet. De Kaart laat iedere keer drie plekken zien, we moeten naar de eerste en dan naar de tweede en dan naar de derde. Ik loop samen met Dora en Boots, hand in hand, ik zing mee met alle liedjes vooral met koprollen of high fives of de Gekke Kippendans. We moeten uitkijken voor die gemene Zwieber, wij roepen: 'Zwieber, niet stelen', drie keer en dan wordt hij helemaal kwaad en zegt: 'O nee!' en rent weg. Een keertje had Zwieber een robotvlieder op afstandsbediening gemaakt, maar het ging fout, de vlieder stelde juist zijn masker en zijn handschoenen, dat was supergrappig. Soms vangen we de sterren en stoppen ze in het vakje van Rugzak, ik zou de Herriester kiezen die alles wakker maakt en de Wisselster die in alle vormen kan veranderen.

Op de andere planeten zijn het meestal mannen en vrouwen die met wel honderd op het scherm passen, alleen wordt eentje dan vaak helemaal groot en dichtbij. Ze hebben kleren in plaats van vel, hun gezichten zijn roze of geel of bruin of vlekkelig of harig, met een hele rode mond en grote ogen met een zwarte rand. Ze lachen en schreeuwen heel veel. Ik zou het liefst de hele tijd tv-kijken, maar dan gaan onze hersens rotten. Voordat ik omlaag kwam uit Hemel liet Mam hem de hele dag aan staan en toen veranderde ze in een zombie dat is net een spook maar dan loopt hij stamp stamp. Dus nu zet ze hem altijd uit na één filmpje, dan kunnen de cellen zich de rest van de dag weer vermenigvuldigen en dan kunnen we na het eten nog een filmpje kijken en weer nieuwe hersens laten groeien in onze slaap.

'O, nog eentje, omdat ik jarig ben? Alsjeblieft?'

Mam doet haar mond open en klapt hem weer dicht. Dan zegt ze: 'Waarom ook niet?' Ze zet de reclame met het geluid uit want daar worden onze hersens nog eerder slap van tot ze uit onze oren komen druipen.

Ik kijk naar het speelgoed, er komt een supermooie vrachtwagen en een trampoline en Bionicles. Twee jongetjes vechten met Transformers in de hand maar ze zijn aardig, niet zoals slechteriken.